

עוד בטרם נדמו הדי הפעלת הכרמלית, נשקפה בחירות רבי-הרושם של אבא חושי בחיפה, כמה השבוע עיריית רמת-גן וערכה הצגה רבת משתתפים שצריכה היתה להוכיח את נאמנותם הבלתי מסויגת של אורחי עיר הגנים לאבות העיר. מקום ההצגה: הפארק הלאומי הגדול, המשתרע על 1800 דונם במזרחה של העיר. הכוכבים: ראש העיר אברהם קריניצי וסגניו הדי"ר אלימלך רימלס ושלום זיסמן. שחקניהם: אנשי להקת בידור. הסטטיסטיים: קרוב לשתי רב-בות מאורחי רמת-גן.

תשע שנים נמשכה הכשרת השטח הענק, נסיעת אלפי העצים וכריית האגם המלאכותי. היה זה מפעל גדול שראשי עיר הגנים רשאים להתגאות בו. אולם הם לא עשו זאת. בכל אופן לא במידה שציוו אוהדיהם ויריביהם. משונה היה שעיריית רמת-גן חר-בבת הסכסכים, לא ניצלה במשך השנה האחרונה את עובדת היותו של הפארק כוח המשיכה העיקרי של העיר להפגנת-כוח נכבדה. כי הפארק משמש כבר שנים אחדות כמקום קייטנות לילדי בתי-הספר של רמת-גן ומחנות נופש לצנחניה המאומצים.

השבוע, שבועיים לפני מועד הבחירות, התבררה הסיבה האמיתית לצניעות המופ-רות של אבות העיר ופרנסיה. במבצע ש-אורגן בסדר צבאי, כונסו קרוב ל-20 אלף מאורחי העיר וסביבתה אל הפארק. הצעירים שבהם הוסעו חנוס בעשרות האוטובוסים שהעמידה העירייה לרשות הקהל בתחנות רבות בעיר. המבוגרים שילמו מחיר סמלי. בבואם אל הפארק כחונ על-ידי עשרות שוט-רים וסדרנים אל אмпитיאטרון הדשא.

את ההפתעה הנעימה של היום היו דחקא הנאומים. קריניצי, זיסמן ורימלס אמרו דב-רים קצרים, בנוסח האחיד של "אשרינו שזכינו" ו"הבנו למקטרגים". זיסמן דאג גם להזכיר בהזדמנות החגיגית כי אין זה חלילה מפעלה היחיד של עיריית רמת-גן. "זהו רק היום נוסף בכתר מפעלי העירייה", קרא זיסמן הנרגש, בפאתוס שאחריו בא החלק המעניין ביותר של הסכס. הופעת הלהקות. אולם הבמאים דאגו שהקהל לא ישכח אף לרגע את מטרת החזיון. ההופעות הופסקו באמצע לצורך קריאת מברק ברכה של ראש הממשלה, ש"הגיע זה עתה".

כשהסתיימו המופעים האמנותיים, החלה כבר החשיכה יורדת על המקום. לאלה מבין אלפי האנשים שנהגו אל הצינור, ועדיין לא הספיקו להבין לשם מה הובאו ועדיין ניתנה הזדמנות אחרונה להבין במה מדובר. על גג אחד המבנים שבשטח הפארק הוד-לקה באור ניאון זוהר את צ' ענקית.

כספים

על הגב: ארכיאולוגיה

"בימים שעתונאים לא מעסיקים אותנו, אנחנו עוסקים בגרפיקה שימושית", אמר השבוע גבריאל שמיר (50), גמור-הקומה והממושקף. "אבל השבוע אי אפשר לעבוד, כולם נוכרו בנו".

היתה סיבה טובה להיזכר בגבריאל וב-אחיו מקסים (48). על שטריי-הכסף החששים שהוצאו השבוע על-ידי בנק ישראל, התנוסס שמם של האחים, שלמדו את מקצועם עוד בריגה בירת לטביה, עלו לארץ לפני 22 שנים. מתוך שמונה ילדים שהודפסו על ארבעה שטרות של חצי-לירה, ליהויה חמש ועשר לירות (ראה תמונות). ששה היו שיי-כים להם, שנים לגרפיאי יעקב צים.

כמה שווה ציור? היתה זו המלאכה הקשה ביותר לציור שטריי-הכסף בישראל. על השטרות החדשים, שתוכננו כבר לפני שלוש שנים ויצאו לשוק במועד שנקבע, ללא קשר לפיחות הלירה הקרוב, עבדו האחים בשתיים וחצי. היתה זו עבודה מאומצת. כי בשלוש הפעמים הקודמות בהן הוחלף הכסף — ניתנה למדפיסים בחוף-לארץ יד חופשית.

הפעם הקפיד הבנק כי נושאי הציורים ייקבעו על ידו, החליט כי פני השטרות יוקדשו להחנה הישראלית, חלקם האחורי יוקדשו לנושאים על העבר הישראלי בארץ. יגאל ידון, שהיה חבר הוועדה הציבורית ש-מונתה ליהויה בנק-ישראל, הציע כי ציורי החלק האחורי יהיו על אתרים ארכיאולוגיים. ההצעה התקבלה ברצון גם על ידי הגראפי-קאים, שהשתתפו במיכור הבנק.

שמיר, הידוע כאדם ענוו, היה השבוע גאה מאד על הצלחתו. הוא התפאר כי שטריי-הכסף החדשים הם מודרניים ביותר,

בראיון השבוע מנתח אחד המועמדים הראשונים של המפלגה הפרוגרסיבית לכנסת ומועמד המפלגה לראשות העיר תל-אביב, מרדכי שטרן, שהוא מאישיה הבולטים של הכלכלה הישראלית, כמה מבעיות היסוד של הארץ והנהלת העיר תל-אביב, ותובע עבור בעיות אלה

שנוי ערכים

מר שטרן, כאיש כלכלה, כיצד אתה רואה את בעיות היסוד הכלכליות של המדינה?

כיום שוב לא נסב הוויכוח הכלכלי על כך אם לפתח את התעשייה או את התיירות, להרחיב את החקלאות או לנצל את אוצרות הטבע. היום הוויכוח היסודי הוא על השיטה. מי יפתח? האם המדינה חייבת לפתח את

לכן דרוש אצלנו שינוי ערכים. יש לעודד מימון והדרכה, הסברה ונתינת שירותים. אולם ליזמה הפרטית דרושים לא רק מעשים, אלא דרושה גם האווירה המתאימה. חשוב, למשל, שאיש מנגנון המדינה, הנקרא בצדק, באנגליה, "משרת האזרח", באמת ישרת את האזרח. ובמידה שהדבר אפשרי יש להעביר מפעלים כלכליים ציבוריים למשק הפרטי. אמנם שירותים ציבוריים ומפעלי יסוד יכולים להשאר בידי הממשלה, אבל אסור שהיזמה הממשלתית תתחרה ביזמה הפרטית. הלא ברור שאם הממשלה מקימה מפעל בענף מסויים ואדם פרטי מקים מפעל באותו ענף, אפשרויות הקידום של המפעל הממשלתי טובות הרבה יותר, האזרח נרתע וסופו של דבר מתמעטות ההשקעות, מצטמצמת העלייה ונפגם כח עמידתה של המדינה.

מר שטרן, הרשה לי לעבור מעניינים כלכליים לעניינים עירוניים. אחרי הכל אתה לא רק איש כלכלה, אלא גם מועמד מפלגתך לראשות העיר תל-אביב.

קודם כל יש לדעתי, ולדעת המפלגה הפרוגרסיבית, שתי נקודות יסוד: אל"ף: כדי להציל את השלטון העירוני יש לעשות לדפולטיזציה של הרשויות המקר-מיות. המצב הנוכחי פשוט הורס את הרשויות המקר-מיות. לא ייתכן כי חבר מועצה אלמוני יצביע נגד כל הצעה של חבר פלוגי אך ורק בגלל השתייכותו הנגד לגתית של בעל ההצעה. ושנית — אנו סבורים כי יש לחזק את עמדתו של ראש העיר, שלא יהיה תלוי בתככים הקטנים של חברי המועצה אלא ישלוט — ויבנה — את עירו. אנו חסידי הבחירות הישירות של ראשי הערים, אך בתנאי שיפרידו בין ימי הבחירות לכנסת לימי הבחירות לרשויות המקומיות, אחרת שוב נוצרת הצמדה בין בחירות עירוניות לבחירות פוליטיות.

ומן הכלל אל הפרט. מה דעתך על העניינים בתל-אביב?

אני תושב תל-אביב מאז יומי הראשון בארץ, זה 25 שנים. כמנהל חברת בניין, קשרי לעירי הדוק עוד הרבה יותר. בין היתר בנינו שכונה שלמה בצפון תל-אביב (שכונת רסקו). ולעצם העניין: לדעתי מגרעות היסוד של הנהלת העיר תל-אביב הדורשות תקון מידי הן: תקציב לא יעיל, הגורם לבזבז ניכר של כספים. ארגון לקוי של משק העיר, מנגנון מנופח ובלתי יעיל. גורמים המצטרפים כולם יחד לגזילת כספו של משלם המסים. ובאופן מיוחד קיימת הזנחה פושעת ממש בשיקום שכונות העוני. סומכים על הממשלה, כאילו זאת לא חובת העירייה לנסות ולשקם שכונות עוני, כפי שעושות עיריות בכל העולם. בתל-אביב דרושות 15 אלף יתידות דיור והגיעה השעה לגשת לפתרון הבעיה.

וחוץ מזה הכל בסדר, מר שטרן?

עיריית תל-אביב, שמעולם לא עשתה מאמץ לחנך את האזרח לאהבת עירו, ממש לוחמת בחושי האזרח. האזרח נפגעת מהרעש, האף מן הריח והעין מן הלכלוך וההזנחה. האם אי-אפשר, למשל, להקים קרן לשיפוץ הבתים הישנים בעיר ולחייב את בעלי הבתים האלה להשתתף בקרן?

אבל קודם כל ומעל לכל חסרה העזה — ההעזה לגשת לפתרון הבעיות הגדולות. בעיית שכונות העוני, או בעיית התחבורה, למשל. ייתכן ויש להקים רכבת תחתית על-ידי גיוס הון בחוף-לארץ. אך אי-אפשר לדרוך על המקום בחוסר מעש — יש לבנות את תל-אביב ויש לפתור את בעיותיה.

מוגש על-ידי המפלגה הפרוגרסיבית

מרדכי חיים שטרן, בן ה-44, נתמנה בגיל צעיר לתפקיד החשוב של סגן-מנהל בהנהלה המרכזית של בנק לאומי לישראל, משמש זה 15 שנים מנהלי רסקו ומשרת זה שנתיים כמנהל הכללי של החברה, המעסיקה כ-3500 עובדים, בעלת המחזור של 60 מיליון ל"י לשנה, ושבתה בשנה האחרונה בלבד 3000 יחידות דיור בכפר ובעיר. מר שטרן הוא בעל הרעיון של פתרון מצוקת הדיור על-ידי בנייה להשכרה ללא דמי-מפתח, שיטה לה קיימת הסכמה עקרונית מצד האוצר ושיטה העלולה לפתור, בין השאר, גם את בעיית דיורם של זוגות צעירים רבים.

התעשייה, למשל, או האזרחים? אנחנו, הפרוגרסיבים, סבורים שהכלכלה חייבת להשאר בידי האזרחים ה-פרטיים. כי אז קיימת יזמה פרטית.

כבר הוכח כי עקב הייעול, שהוא אחת התוצאות היסודיות של היזמה הפרטית, נוצרת תגובת שרשרת — הרווחיות עולה, אפשר לייצר יותר זול, אפשר לייצא הרבה יותר וכו'. הואיל וכוח התחרות המשקי של מדינת ישראל היא מבעיות היסוד שלנו הרי צריך לעשות כל מה שאפשר כדי לחזק כח תחרות זה — והיזמה הפרטית היא המחזקת אותו.

מה דעתך על עמדתה של היזמה הפרטית כיום?

בתנאים של היום אין ליזמה הפרטית שוויון עם היזמה הציבורית על כל גווניה. אין ליזמה הפרטית לא הכח הארגוני ולא הכח הכספי הבאים מהגיבוי הממשלתי. היום המצב הוא כבר כזה שמי שרוצה להבטיח שוויון ליזמה הפרטית חייב לתת לה עדיפות ואז ייתכן ותזכה בשוויון.

האם נכון, מר שטרן, כי חולשתה של היזמה הפרטית משפיעה על מצב העניינים בכל שטח ושטח, כולל ה"ירידה" והעלייה?

בהחלט. ייתכן והשיטה הקיימת איננה הגורם העיקרי לירידה — אבל הואיל וההזדמנויות לאזרח הן מוגבלות, הרי עצם השיטה מעודדת, ללא ספק, יורדים